

Ulikt timetall på videregående skoler

Forskerne finner stor variasjon i hvordan skolene planlegger, gjennomfører og følger opp undervisningstimer gjennom skoleåret.

RAPPORT | SIST ENDRET: 19.12.2016

Tittel:

Får elevene den opplæringen de har krav på? Kartlegging av undervisningstimer med kvalifiserte lærere i videregående opplæring

Rapporten:

[Last ned rapporten hos NIFU \(PDF\)](#)

Forfatter:

Jørgen Sjaastad Tone Cecilie Carlsten Sabine Wollscheid.

ISBN:

978-82-327-0212-1 (Nettutgave)

Utgiver:

NIFU

År:

2016

Dette viser en rapport fra NIFU som i 2016 har gjennomført en kartlegging av undervisningstimer med kvalifiserte lærere i videregående opplæring, og sett på tilstand og utfordringer i videregående skoler når det gjelder gjennomføring av undervisningstimer med kvalifiserte lærere. Rapporten søker å besvare spørsmålet om elever i videregående opplæring får det årstimetallet de har krav på med kvalifiserte lærere.

Hva er en undervisningstime?

Kartleggingen avdekker stor variasjon i hvordan skolene planlegger, gjennomfører og følger opp skoleåret. Et sentralt funn er knyttet til begrepet «undervisningstime». Variasjonen i hva som teller som «undervisningstime» er svært stor, og like stor mellom lærere på samme skole som mellom skoler. Dette har konsekvenser for hvordan skoleåret forløper, særlig med tanke på vikarpraksiser og eksamensperioder, mener forskerne. Når begrepet «undervisningstime» ikke er tydelig definert i lovverket, gir dette utfordringer med å kartlegge om elevene får det antall timer de har rett til, sier forskerne

Enkelte skoler (1 av 10) planlegger med færre timer enn minste årstimetall i fagene. Dette fører til mindre tid til læring for elevene og økt arbeidspress for lærerne. Skoleledere som argumenterer for denne praksisen, ser det som nødvendig for å få budsjettet til å gå i balanse. 6 av 10 skoler planlegger med like mange timer, mens 3 av 10 skoler oppgir at dette varierer, eller at de planlegger med flere timer.

Eksamensperioden en hovedutfordring

Eksamensperioden er den enkeltårsaken som bidrar til at flest undervisningstimer faller bort. Skoleledere, lærere og elever har få løsninger på hvordan man kan hindre bortfall av timer i denne perioden. Lærere og skoleledere fremhever de utfordringer systemet med tilfeldig trekking til eksamen medførte for planlegging av denne perioden.

Mens enkelte skoler planlegger med å nå minste årstimetallet før eksamensperioden, legger andre en egen timeplan for denne perioden. Omtrent 3 av 4 lærere oppgir at de forsøker å gjennomføre vanlig undervisning, men hver tredje lærer gir uttrykk for at dette stort sett ikke fungerer. Omtrent halvparten av norske lærere og skoleledere ønsker en endring av eksamensperioden for å sikre elevene mer undervisning.

Vikarutfordringer

Omtrent 3 av 4 lærere jobber på skoler hvor de vanligvis prøver å finne vikar ved lærerfravær, mens en liten andel forsøker dette om en lærer har vært fraværende 1-2 dager. Totalt sett får elevene vikar omtrent 2 av 3 ganger. Oftest er dette en lærer ved samme skole, og minst 6 av 10 lærere har formell faglig og pedagogisk kompetanse. 15 prosent av lærerne jobber ved skoler hvor de vanligvis ikke setter inn vikar, men lar elevene gjøre egenarbeid. Stort sett er norske lærere fornøyd med vikarpraksisen på sin skole, med unntak av sistnevnte gruppe.

Lærere og skoleledere med ulike oppfatninger

Totalt sett anslår lærere i 140-timersfag at omtrent 15 timer (omtrent 1 av 10 timer) falt bort i skoleåret 2014-2015. Mest falt bort til tentamens- og eksamensperioder (5-6 timer, tilsvarende omtrent en undervisningsuke), deretter «aktivitetsdager, klasseseturer og skoleturer» (3-4 timer), og «OD-dag, Dignity Day, besøk fra organisasjoner, etc.» (2-3 timer).

I skoleledernes rapporter går det frem at det falt bort i gjennomsnitt 3 timer i slike fag, noe som utgjør omtrent 2 prosent. Hver fjerde skoleleder forteller at mer enn 5 timer falt bort dette skoleåret.

Noe av avviket mellom skoleledernes rapporter og lærernes anslag mener forskerne trolig skyldes timer som blir registrert som «gjennomført», men som i realiteten ikke inneholdt aktiviteter knyttet til fagets

kompetansemål.

Kvalifiserte lærere

Kartleggingen viser at de fleste lærere i videregående opplæring er formelt faglig og pedagogisk kvalifisert. Mellom 5 og 10 prosent mangler pedagogisk utdanning, avhengig av fagområdet læreren tilhører. Rekruttering av kvalifiserte lærere er noe mer krevende i Nord-Norge enn i resten av landet, samt i yrkesfagene. Denne kartleggingen peker på at utfordringene med å finne kvalifiserte vikarer ser ut til å være særlig stor i fremmedspråk. Stort sett alle lærere og skoleledere i videregående opplæring definerer en «kvalifisert lærer» i tråd med definisjonen gitt i regelverket.